

รายละเอียดมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (มคอ. ๓)

รายวิชา SP ๑๑๒ ฉันทลักษณ์

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา	วิทยาเขตหนองคาย

หมวดที่ ๑ ข้อมูลโดยทั่วไป

๑.รหัสและชื่อรายวิชา	SP ๑๑๒ ฉันทลักษณ์
๒.จำนวนหน่วยกิต	๒ หน่วยกิต (๒-๐-๔)
๓.หลักสูตรและประเภทของรายวิชา	พุทธศาสตรบัณฑิต หมวดวิชาบาลีเสริม
๔.อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน	พระมหาพิชิต อตุลเวโท,ดร. อาจารย์ประจำรายวิชา
๕.ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน	ภาคการศึกษาที่ ๒ / ๒๕๖๐ ชั้นปีที่ ๒
๖.รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี)	ไม่มี
๗.รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (co-requisites) (ถ้ามี)	ไม่มี
๘.สถานที่เรียน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
๙.วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด	๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา นิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของภาษาบาลี อันเป็นสาขาของวิชา พระพุทธศาสนา
๒. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา เพื่อพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาของรายวิชาให้ชัดเจน และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชา สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจความหมายของภาษาบาลีมากยิ่งขึ้น ทั้งเพื่อโดยพยัญชนะและแปลโดยอรรถ ตลอดจนแปลไทยเป็นบาลีให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์หลักไวยากรณ์

หมวดที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินการ

๑. คำอธิบายรายวิชา ศึกษาความหมายของภาษาบาลีทั้งคำศัพท์ต่างๆเป็นต้นว่า อักษรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์และหลักวิเคราะห์ภาษาบาลีตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด			
๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา			
บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
บรรยาย ๓๐ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา	สอนเสริมตามความต้องการของนิสิตเฉพาะราย	ไม่มีการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม	การศึกษาด้วยตนเอง ๔ ชั่วโมงต่อสัปดาห์
๓. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นิสิตเป็นรายบุคคล <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์ประจำรายวิชา ประกาศเวลาให้คำปรึกษาผ่านเว็บไซต์คณะ หรือ ส่วนงาน - อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือ รายกลุ่มตามความต้องการ ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (เฉพาะรายที่ต้องการ)			

หมวดที่ ๔ การพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิต

๑. คุณธรรม จริยธรรม
๑.๑ คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างราบรื่น และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยผู้สอนต้องพยายามชี้ให้เห็นคุณธรรมและจริยธรรมที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาวิชาเพื่อให้นิสิตสามารถพัฒนาและบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมกับความรู้ในรายวิชา โดยมีคุณธรรมตามคุณสมบัติหลักสูตรดังนี้
(๑) ตระหนักในคุณค่าและคุณธรรมจริยธรรมเกี่ยวกับความเสียสละและซื่อสัตย์สุจริต
(๒) ความมีวินัย ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่อตนเอง วิชาชีพและสังคม
(๓) มีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตาม สามารถทำงานเป็นทีมและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งและลำดับความสำคัญ
(๔) เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

(๕) เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ขององค์กรและสังคม
<p>๑.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยายบทเรียนพร้อมยกตัวอย่างประกอบ <ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายงานให้นักศึกษาไปศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศัพท์ภาษาบาลีในประโยคต่างๆ ในทุกๆ เรื่องที่กำหนดไว้ในข้อบ่งชี้ในวิชาบาลีเสริม ๓ นี้
<p>๑.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินผลพฤติกรรมการเข้าเรียน การให้ความร่วมมือในชั้นเรียน และส่งงานมอบหมายให้ตรงเวลา - ประเมินผลก่อนเข้าสู่บทเรียนเพื่อทราบพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา - ประเมินผลระหว่างภาคเรียน เพื่อทดสอบผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์การเรียน - ประเมินผลด้วยการใช้แบบฝึกหัดในบทเรียน - ประเมินผลวัตถุประสงค์การเรียนโดยใช้ใบงาน (Work Sheet) - ประเมินผลปลายภาคเรียน เพื่อทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนในภาพรวม
๒. ความรู้
<p>๒.๑ ความรู้ที่ต้องได้รับ</p> <p>ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาภาษาบาลี ในเรื่องที่กำหนดข้อบ่งชี้ให้ในบาลีเสริม ๓ (ธรรมบทภาค ๒)</p>
<p>๒.๒ วิธีการสอน</p> <p>บรรยายพร้อมยกตัวอย่างประกอบใช้สื่อประกอบ และเทคโนโลยีประกอบ มอบหมายงาน ใบงานทดสอบ วัตถุประสงค์การเรียน ใช้แบบฝึกหัดเกี่ยวกับบทเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในชั้นเรียนการเปิดโอกาสให้ซักถามภายในชั้นเรียน เน้นการสอนโดยใช้ปัญหา(Problem Base Learning) และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Center)</p>
<p>๒.๓ วิธีประเมินผล</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ทดสอบก่อนเข้าสู่บทเรียน <ol style="list-style-type: none"> ๒. ทดสอบวัตถุประสงค์การเรียนโดยใช้ใบงาน ๓. ทดสอบบทเรียนโดยใช้แบบฝึกหัด ๔. ทดสอบระหว่างภาค และสอบปลายภาค ๕. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน ๖. การแก้ไขข้อบกพร่องส่วนตัว (Personal Problems Solving)
๓. ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา
<p>๓.๑ ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา</p> <p>พัฒนาความสามารถในการคิดและการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาอย่างเป็นระบบ ความสามารถในการนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการมาใช้ในการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อนสามารถสืบค้น ข้อเท็จจริงสรุป ทำความเข้าใจได้ รวมถึงการวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหา และสรุปประเด็นปัญหา พร้อมทั้งสามารถบูรณาการความรู้ในรายวิชาเข้ากับหลักพุทธธรรมได้</p>
<p>๓.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบเนื้อหาวิชา

<ul style="list-style-type: none"> - บรรยายเชิงวิเคราะห์ให้เห็นความสัมพันธ์และบูรณาการของเนื้อหาวิชา - เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น และแก้ไขข้อผิดพลาดเป็นรายบุคคล - เปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และนำมาแลกเปลี่ยนภายในชั้นเรียน
<p>๓.๓ วิธีการประเมินผล</p> <p>ทดสอบระหว่างภาคและปลายภาค โดยเน้นการวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้และการบูรณาการเนื้อหาวิชาการ ใช้ซั๊กถาม ทดสอบด้วยใบงานและแบบฝึกหัด</p>
<p>๔. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ</p>
<p>๔.๑ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาทักษะในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนด้วยกัน - พัฒนาทักษะในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและผู้สอน - พัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานเป็นทีม - พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความมีวินัย ความรับผิดชอบในการทำงานเป็นทีม และความตรงต่อเวลา
<p>๔.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการเรียนรู้ - จัดกลุ่มการเรียนรู้ - ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม
<p>๔.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินตนเองด้วยแบบที่กำหนด - ประเมินผลพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม - ประเมินผลจากรายงานการศึกษาด้วยตนเอง
<p>๕. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p>
<p>๕.๑ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาทักษะในการสื่อสารทั้งการพูด การฟัง การแปล การเขียน และนำเสนอในชั้นเรียน - พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีศึกษา - พัฒนาทักษะในการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต - ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร เช่น การส่งงานทางอีเมล การสร้างห้องแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ - ทักษะในการนำเสนอรายงานโดยใช้รูปแบบ เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม
<p>๕.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จาก website สื่อการสอน e-learning และทำรายงาน โดยเน้นการนำตัวเลข หรือมีสถิติอ้างอิง จากแหล่งที่มาข้อมูลที่น่าเชื่อถือ - นำเสนอโดยใช้รูปแบบและเทคโนโลยีที่เหมาะสม
<p>๕.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินจากรายงาน ใบงาน แบบฝึกหัด และนำเสนอด้วยสื่อเทคโนโลยี - ประเมินจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายและวิธีการอภิปราย

หมวดที่ ๕ แผนการสอนและการประเมินผล

๑.แผนการสอน

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑	ฉันทลักษณ์/ รูปวิเคราะห์ของฉันทลักษณ์	๒	การอธิบาย การยกตัวอย่างประกอบ Power Point Projector	พระมหาพิชิต อตุลเวโท, ดร.
๒-๓	ความรู้เบื้องต้นในการแต่งฉันททั้งภาษาไทยและภาษาบาลี /คณะฉันท	๔	การบรรยาย การอภิปราย การนำเสนอหน้าชั้นเรียน Power Point Projector	พระมหาพิชิต อตุลเวโท, ดร.
๔-๕	พยางค์ของคณะฉันท/คาถาเพื่อจำคณะฉันท	๔	การบรรยาย การอภิปราย การนำเสนอหน้าชั้นเรียน Power Point Projector	พระมหาพิชิต อตุลเวโท, ดร.
๖	การบัญญัติชื่อคณะทั้ง ๘	๒	การบรรยาย การอภิปราย การนำเสนอหน้าชั้นเรียน Power Point Projector	พระมหาพิชิต อตุลเวโท, ดร.
๗	ฉันท ๖ ฉันท โครงสร้างของฉันททั้ง ๖	๒	การบรรยาย การอภิปราย การนำเสนอหน้าชั้นเรียน Power Point Projector	พระมหาพิชิต อตุลเวโท, ดร.
๘	สอบระหว่างภาค	๒		พระมหาพิชิต อตุลเวโท, ดร.
๙-๑๐	ปฐยวัตร์ฉันท /อินทวิเชียรฉันท/อุเปนทวิเชียรฉันท	๔	การบรรยาย การอภิปราย การนำเสนอหน้าชั้นเรียน Power Point	พระมหาพิชิต อตุลเวโท, ดร.

			Projector	
๑๒ - ๑๓	อินทรวงศ์ฉันท/ วสันตศิลาฉันท	๔	การบรรยาย การอภิปราย การนำเสนอหน้าชั้น เรียน Power Point Projector	พระมหาพิชิต อตุลเวโท, ดร.
๑๔	คาถาตรวจคณะฉันท	๒	การบรรยาย การอภิปราย การนำเสนอหน้าชั้น เรียน Power Point Projector	พระมหาพิชิต อตุลเวโท, ดร.
๑๕	เทียบกับฉันทในภาษาไทย	๒	การบรรยาย การอภิปราย การนำเสนอหน้าชั้น เรียน Power Point Projector	พระมหาพิชิต อตุลเวโท, ดร.
16	สอบปลายภาค	๒		

๒ แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ที่	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ ประเมิน	สัดส่วนของการ ประเมินผล
๑	สอบระหว่างภาค	๘	๒๐%
	สอบปลายภาค	16	๕๐%
๒	วิเคราะห์ คั่นคว่ำ การนำเสนอรายงาน การทำงานกลุ่มและการนำเสนองาน การส่งงานตามที่มอบหมาย	ตลอดภาค การศึกษา	๒๐%
๓	การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วม	ตลอดภาค การศึกษา	๑๐%

หมวดที่ ๖ ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

๑.เอกสารและตำราหลักอ้างอิง

- กรมพระจันทบุรีนฤนาถ. (๒๕๒๐). ปทานุกรมบาลี-ไทย-อังกฤษ-สันสกฤต. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย
- พระเทพปริยัติโมลี (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙) หลักการแต่งฉันทภาษามคร ป.ธ. ๘ : โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง
- อุทิศ ศิริวรรณ สำนักพิมพ์เลี้ยงเชียง,๒๕๕๕.

-บุญสืบ อินสาร กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์หามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕
๒. เอกสารและข้อมูลสำคัญ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาแปลบาลีเป็นไทย แปลไทยเป็นบาลี. <ul style="list-style-type: none"> - อุทิศ ศิริวรรณ สำนักพิมพ์เลี้ยงเชียง, ๒๕๕๕. ๑๐๕/๗๕ถนนประชาอุทิศ ซอย ๔๕ เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ ๑๐๑๔๐ - บุญสืบ อินสาร กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์หามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕
๓. เอกสารและข้อมูลแนะนำ -กรมหลวงชินวราลริวิวัฒน์. (๒๕๒๒). พระคัมภีร์อริธาน์ปทีปิกา. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์พิมพ์หามกุฏราชวิทยาลัย -เชมภิกขุ. (๒๕๗๔). กจจายนมูล นาม ปกรณ์. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์พิมพ์หามกุฏราชวิทยาลัย -ป.หลวงสมบุญ. (๒๕๑๙). พจนานุกรมบาลี – ไทย. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา. -พระพุทธรูปยเถระ. (๒๕๒๗). รูปสิทธิปกรณ์. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา -ศาสตราจารย์ ร.ต.ท.แสง มนวิฑูร.(๒๕๑๘). บาลีมหาไวยากรณ์. กรุงเทพฯ: (ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์). -หลวงเทพดรณานุศิษฐ์. (๒๕๒๗). บาลีไวยากรณ์พิเศษ เล่ม ๒. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์พิมพ์หามกุฏราชวิทยาลัย

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

๑. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนิสิต การประเมินประสิทธิผลในรายวิชานี้ ที่จัดทำโดยนิสิต ได้จัดกิจกรรมในการนำแนวคิดและความเห็นจากนิสิตได้ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา - ใบงานประเมินประสิทธิผลวัตถุประสงค์รายวิชา - การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน - การสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของผู้เรียน - ขอเสนอแนะผ่านเว็บไซต์ ที่อาจารย์ผู้สอนได้จัดทำเป็นช่องทางการสื่อสารกับนิสิต
๒. กลยุทธ์การประเมินการสอน ในการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการสอน ได้มีกลยุทธ์ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - แบบสอบถามประเมินผลสัมฤทธิ์การสอนโดยนิสิต - การสังเกตการณ์สอนจากผู้ร่วมทีมการสอน - ผลการสอบ - การทวนสอบผลประเมินการเรียนรู้
๓. การปรับปรุงการสอน หลังจากผลการประเมินการสอนในข้อ ๒ ได้นำผลการประเมินไปปรับปรุงการสอน ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - แจงผลการประเมินการสอนโดยนิสิตให้ผู้สอนทราบเพื่อนำไปปรับปรุงการสอน - สัมมนาการจัดการเรียนการสอน - การวิจัยในและนอกชั้นเรียน
๔. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิตในรายวิชา ในระหว่างกระบวนการสอนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ในรายหัวข้อ ตามที่คาดหวังจากการเรียนรู้ในวิชา ได้จากใบงาน แบบฝึกหัด การสอบถามนิสิต การตรวจงานมอบหมายของนิสิต และพิจารณาจากผลการทดสอบย่อย และหลังการออกผลการเรียนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์โดยรวมในวิชาได้ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนิสิตโดยอาจารย์อื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ไม่ใช่อาจารย์

ประจำหลักสูตร

- มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนิสิต โดยตรวจสอบ
ข้อสอบ ใบงาน รายงาน วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

๕. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

จากผลการประเมิน และทวนสอบผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลรายวิชา ได้มีการวางแผนการปรับปรุงการสอน และรายละเอียด
วิชา เพื่อให้เกิดคุณภาพมากขึ้น ดังนี้

- ปรับปรุงรายวิชาทุก ๓ ปี หรือตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ ๔
- เปลี่ยนหรือสลับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้นิสิตมีมุมมองในเรื่องการประยุกต์ความรู้กับปัญหาที่มาจาก
งานวิจัยของอาจารย์
- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนและระดมสมองพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(พระมหาพิชิต อตุลเวโท,ดร.)

( )

อาจารย์ประจำวิชาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

...../...../.....

...../...../.....

(พระครูปัญญาธรรมานุกิจ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์หนองคาย

...../...../.....